

Workshop

Een vliegende start met leesbevordering

Fleur Basten

Welkom
aan
boord!

Jacqueline
Coronel

Angélique
Woudenberg

Even voorstellen

BOARDING PASS

- **FLIGHT**
10112023
- **GATE**
Eenhoorn
Amersfoort
- **SEAT**
1A

MBO
College
Airport

Jacqueline Coronel

Docent Nederlands

Opleiding Steward/Stewardess

MBO College Airport – ROC van Amsterdam

j.coronel@rocva.nl

Angélique Woudenberg

Docent Nederlands

Opleiding Steward/Stewardess

MBO College Airport – ROC van Amsterdam

a.woudenberg@rocva.nl

Fleur Basten

Docent Nederlands

Opleidingen Pedagogisch Werk en Onderwijsassistent

MBO College West – ROC van Amsterdam

f.basten@rocva.nl

Programma

Binnen de les

- MBO College West → lesprogramma, vrij lezen en verwerkingsopdrachten (10 minuten)
- MBO College Airport → niveaumeting, boekentips, lees-app, bibliotheek (5 minuten)
- Leesproject MBO College Airport → (15 minuten)

Buiten de les

- MBO College West → leesbevordering (15 minuten)
- Doorvertaling naar jullie eigen school (10 minuten)

Leesbevordering

binnen de les

Lesprogramma Nederlands college West

- Op de boekenlijst een bibliotheekpas
- In de eerste lesperiode naar de bibliotheek toe
- Rooster technisch niet mogelijk? → geef studenten een verwerkingsopdracht mee
- Het belang van lezen benoemen → inlevingsvermogen, taalvaardigheid, maatschappij
- Elke les vrij lezen → fysiek boek
- Zichtbaar maken in de school → maak een boekentipposter voor je vrienden

Vrij lezen college West

- Elke les vrij lezen → daarna praten over boek op een natuurlijke manier (Aidan Chambers):
 1. Basisvragen → gesprek op gang te brengen
 - Wat is je opgevallen in dit verhaal?
 2. Algemene vragen → verwachting, vergelijking met ander verhaal of beleving
 - Wat voor verhaal dacht je dat het zou zijn toen je de titel las?
 3. Specifieke vragen → kenmerken over het verhaal
 - Wie vertelt het verhaal? Hoe weet je dat?
 - Welk personage vind je het interessantst? En waarom?
 - Expliciet geen opdracht aan verbinden om leesplezier te vergroten
-

Verwerkingsopdrachten College West

- Voorlezen met verwerkingsopdracht
 1. Maak een nieuwe kapt voor het boek
 2. Schrijf in minimaal 10 regels hoe verhaal verder gaat
 3. Stel 10 vragen aan de hoofdpersoon
 4. Maak een gedicht bij het boek/fragment
 5. Maak een boekenlegger die iets te maken heeft met het verhaal
 6. Maak een striptekening over het boek/fragment of de hoofdpersoon
 7. Zoek 2 nummers die jou doen denken aan het thema van boek. Leg uit.

- Waar vind je goede teksten (en materiaal)?
 1. Taalunie → rijke teksten → informatief, verhalend als beschouwend
 2. Werkgroep vmbo, havo gesteund door Stichting Lezen → praten over fictiefragmenten

Opleiding Steward / Stewardess

Leerjaar 1 periode 1 Opleiding Steward / Stewardess	Studenten kiezen zelf een Nederlandstalig boek uit de bibliotheek van school.
Niveautest	Als een student nog geen keuze kan maken, dan kan de student eerst een niveautest maken op de site: https://www.jeugdbibliotheek.nl/12-18-jaar/lezen-voor-de-lijst/niveautest.html De student krijgt circa tien vragen. Een student weet na het maken van de niveautest het leesniveau en krijgt direct een paar boekentips!

Lezen tijdens de les	Studenten lezen het boek aan het begin van de lessen Nederlands, Burgerschap en Thema .
Geen boek mee?	Heeft een student geen boek meegenomen? Dan kan de student een Nederlandstalig boek lezen op de gratis app https://www.leesapp.online/ of we delen de gratis 3PAK bundel uit met daarin drie korte verhalen.
Boekenpitch	Studenten geven na ongeveer 5 weken een boekenpitch van 1 minuut. De opdracht staat op: YouTube ^{NL} -> kanaal Module Nederlands 2F 3F -> Boekenpitch
Leerjaar 1 periode 2	Project Leesbevordering
Contactgegevens	Jacqueline Coronel: j.coronel@rocva.nl Angélique Woudenberg: a.woudenberg@rocva.nl

Bibliotheek MBO College Airport

roc
van amsterdam

MBO
College
Airport

Bibliotheek MBO College Airport

MBO
College
Airport

Leesproject MBO College Airport

- 2023-2024: 1e jaarsstudenten
- 20 min. lezen bij: Nederlands, Burgerschapscompetenties (BucO), themalessen (onderdeel SLB)
- Docent als leesbevorderaar: Docenten lezen ook, bespreken boek/stellen vragen
- 0-meting en eindmeting
- 10 weken, 2 boeken lezen
- Boekenlijst
- Samenwerking bieb
- Verwerkingsopdrachten

Toekomst:

- Uitbreiden naar alle leerjaren
- Vaste leesmomenten in rooster

0-meting en eindmeting

Leesmotivatie meten a.h.v. onderzoek van Gambrell.

Weten hoe je goed moet lezen is:

- niet erg belangrijk
- soort van belangrijk
- belangrijk
- Heel belangrijk

Ik vind dat lezen ... is:

- een saaie manier van je tijd besteden
- een oké manier van je tijd besteden
- een interessante manier van je tijd besteden
- een fantastische manier van je tijd besteden

Lezen is:

- erg makkelijk voor mij
- best makkelijk voor mij
- best moeilijk voor mij
- heel erg moeilijk voor mij

Wanneer ik volwassen ben, zal ik mijn tijd ... besteden:

- niet aan lezen
- erg weinig aan lezen
- een beetje aan lezen
- heel veel aan lezen

Boekenlijst

MBO
College
Airport

- Samenwerking met de bieb, alle boeken in voorraad.
- Twee boeken
- 10 weken
- Verwerkingsopdrachten

Verwerkingsopdrachten - voorbeeld

Minimaal twee per gelezen boek.

In leesportfolio.

Journalist

Neem een filmpje op waarbij jij de journalist bent die 'live' verslag uitbrengt van een gebeurtenis in het boek. Zet de link naar het filmpje in je verslag.

Lezersrecensie Hebban.

Schrijf een lezersrecensie op de website van Hebban. Zorg dat je er een enthousiast verhaal van maakt, zodat je andere lezers uitnodigt om het boek te lezen. Onderbouw je argumenten.

Reisbureau

Je bent een reisbureau begonnen. Je gaat nu een reis plannen naar een plek in jouw boek. Maak een reisplanning. Bedenk voor wie deze reis is. Ontwerp ook een reisbrochure.

Voorbeeld: Zinnenbingo

Om studenten te motiveren te blijven doorlezen in een boek.

- Klassikaal boek lezen
- Verwerkingsopdracht
- “Wedstrijdelement”

Opdracht: Welke groep vindt het eerst vijf zinnen?

'Oké zijn naam is Mo en ik heb hem via internet leren kennen,' vertelt Jenna, die meteen in haar rol schiet.	Haar zus stormt de kamer in en springt naast haar op bed. 'Mag ik iets vertellen?'	'Jenna, waarom heb je in godsnaam alcohol meegenomen naar het verlovingsfeest van mijn zusje?' fluistert Kees wanhopig.	'Waarom mensen iets doen? Altijd om dezelfde reden. Hebzucht. Lust,' antwoordt Ola.	Kees heeft haar ouders al maanden niet gezien, maar ze zijn zo trots op haar dat ze niet durven te klagen.	Ze lachen hardop en kijken elkaar glunderend aan.
p.	p.	p.	p.	p.	p.
'Je had wel dood kunnen zijn,' sist ze terug.	Ze bedenkt dat ze een monster is om haar bloedeigen zus te benijden om haar geluk.	Ali knipoogt naar Malak, en zijn ogen schitteren als de duizend lampjes die boven hun hoofd bungelen.	Langzaam maar zeker besluit haar het gevoel van schaamte.	'Het is zo'n beetje de perfecte verlovingsring.'	Het probleem met familie is dat je met heel je hart van hen kunt houden, terwijl je tegelijkertijd alles wat ze doen veracht.
p.	p.	p.	p.	p.	p.
'Nou, je bent toch ook bevoorrecht,' bijt ze hem toe.	Malak is bij hem ingetrokken, al heeft ze dat niet aan haar familie verteld.	'Je bent een hoer, Malak.'	Zoveel tederheid heeft ze nog nooit meegemaakt.	'Mijn moeder heeft gezegd dat ik thuis niet meer welkom ben als ik met jou trouw. Dat ik nooit meer terug hoef te komen.'	Haar verlovingsverloopt anders dan alle aanzetten in haar liefdesfilms.
p.	p.	p.	p.	p.	p.
Malak wil opbiechten dat de man waarvan ze houdt wreed is en dat ze niet weet wat ze daaraan moet doen.	Een nikah is geen bruiloft.	'Hoe willen jullie samen een leven opbouwen al sje in andere dingen gelooft, Bilquis?'	Er zijn van die momenten in je leven die kristalliseren en voor altijd in je geheugen gegrift staan.	Een paar straten verderop klinken schoten, en terwijl ze de buurt probeert te ontvluchten ziet ze een man ineengedoken op de stoeprand liggen.	'Ik lees de getuigenverklaringen nog een laatste keer na voor ik vertrek.'
p.	p.	p.	p.	p.	p.
Zo verwijderd ze elk bewijs van een vrouw die klem zit tussen de klauwen van een man en haar moederinstinct.	'Ga je me nog vertellen wat er aan de hand is?' vraagt Kees.	Je vriendje appen om te zeggen dat je zwanger bent en daarna al zijn telefoontjes negeren druiste in tegen alle adviezen die ze op internet had gelezen.	'Oké ik wil alles weten, vanaf het begin.'	'Is dit wel een goed idee?' reageert Kees scherp.	'Laat je me echt zomaar achter?'
p.	p.	p.	p.	p.	p.
'Je mag niet met hem trouwen!' roept Kees.	'Ik wilde gewoon met je praten. Was dat soms teveel gevraagd?'	'Malak,' zegt Jacob uiteindelijk.	Op slag is ze weer helemaal verliefd en ze knikt.	Je had mijn hart gebroken.	'Mag ik samen met jou bidden?' vraagt Jenna voor de eerste keer en Kees stemt verrast in.
p.	p.	p.	p.	p.	p.

Leesbevordering

Buiten de les

Leesbevordering binnen college West

- Onderzoek van Stichting Lezen: Leesbevordering in het mbo; stand van zaken 2021-2022
- Tips en goede voorbeelden mbo-docenten ingedeeld in 7 voorwaarden leesbevordering.
- Brainstorm vakgroep Nederlands
- Ingedeeld in drie categorieën:
 1. Korte termijn → voeren we al uit of kunnen zonder extra veel kosten uitgevoerd worden dit schooljaar;
 2. Middellange termijn → iets meer tijd nodig en daarvoor moeten soms formele afspraken gemaakt worden;
 3. Lange termijn → vergen meer op het gebied van organisatie en afstemming en idealiter worden deze op ROCvAF- of collegeniveau uitgevoerd.

Lezen in het mbo

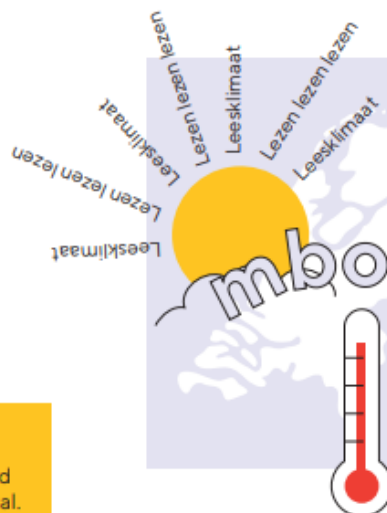
1 MAAK LEZEN BELANGRIJK

Mbo-studenten lopen het grootste risico om het onderwijs laaggeletterd te verlaten. Aandacht voor lezen is in deze onderwijsfase dan ook cruciaal.

6 DE DOCENT ALS LEESBEVORDERAAR

Bevlogen (vak)docenten maken het verschil. Zij vervullen een gidsfunctie en dragen hun eigen enthousiasme op studenten over. Als docenten hun studenten bewustmaken van het (persoonlijke) belang van leesvaardigheid, wordt de activiteit voor hen betekenisvol.

2 LEESKLIMAAT IN HET MBO

Een goede leesvaardigheid is voor alle opleidingen belangrijk. Door lezen bij alle vakken een vast onderdeel te maken van het curriculum, wordt het een vanzelfsprekendheid.

Lezen

STICHTING LEZEN

3 TOEGANG TOT BOEKEN

Een actuele en gevarieerde boekencollectie in de school draagt bij aan de leesmotivatie van studenten. De openbare bibliotheek kan ondersteunen bij het samenstellen van de collectie. Ook de docent helpt studenten bij het kiezen van boeken die aansluiten bij hun interesses en niveau.

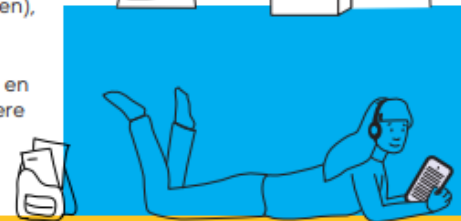
7 LEZEN BIJ ALLE VAKKEN

Leesbevordering is niet alleen een taak van de docent Nederlands. Docenten van beroepsgerichte vakken en burgerschap leveren een minstens zo belangrijke bijdrage. Door studenten te laten lezen over hun vak, wordt lezen voor hen relevant en interessant.

4 LEESMOTIVATIE CENTRAAL

Leesmotivatie en leesvaardigheid beïnvloeden elkaar wederzijds. Als studenten zich autonoom voelen (zelf keuzes kunnen maken), competent (succeservaringen opdoen) en verbonden (zich gesteund voelen door docenten en medeleerlingen) worden ze betere en meer gemotiveerde lezers.

5 TIJD EN AANDACHT VOOR VRIJ LEZEN

Vrij lezen is een succesvolle manier om te werken aan de algemene taalontwikkeling van studenten. De docent zorgt daarbij voor routine en rust. Zelf lezen kan worden afgewisseld met voorlezen en het luisteren naar luisterboeken.

1. Maak lezen belangrijk

- Boeken zichtbaar maken in de opleidingen, bijvoorbeeld door boekenposters op te hangen en boekentips te delen.
- Samenwerkingsafspraken met de OBA opstellen en formaliseren.
- Een theoretische onderbouwing schrijven bij wat wel en niet werkt op het gebied van leesbevordering.
- Voortgang van studenten op het gebied van leesvaardigheid zichtbaar maken, bijvoorbeeld door de concentratie, woordenschat en/of leesvaardigheid te testen
- De leesmonitor afnemen als nul- en tussenmeting, zowel onder studenten als docenten.
- Lezen opnemen in het taalbeleid van het team of het college.
- Een projectleider leesbevordering (1 dagdeel per week) aanstellen, bijvoorbeeld op collegeniveau.

2. Leesklimaat in het mbo

- Leesboeken aanschaffen die aansluiten bij het beroep, de opleiding en andere vakken.
- Door ons ontwikkelde taalkaarten inzetten om collega's te stimuleren om leesvaardigheid in alle vakken te bevorderen (zie website: https://xerte.talnet.nl/play.php?template_id=6242)
- Collega's trainen in het gebruik van teksten en stimuleren van leesvaardigheid.
- Artikelen die geschikt zijn om in de les te behandelen delen met collega's. Met elkaar lezen over actuele thema's.
- Lesbezoeken afnemen bij collega's gefocust op leesvaardigheid in de klas.
- Een hulplijn/loket organiseren voor collega's met vragen over leesvaardigheid en het gebruik van teksten in de les (koppelen aan projectleider)
- Collega's onderling laten uitwisselen over gebruik van teksten en stimuleren van leesvaardigheid (koppelen aan projectleider)
- Een leeslokaal of leeshoek inrichten (in de schoolbibliotheek?)
- Verschillende curriculumonderdelen meer met elkaar integreren, zodat leesvaardigheid goed aan bod komt.

3. Toegang tot boeken

- Een eigen collectie aanschaffen, met een grote variëteit in boeken en goede tijdschriften en stripverhalen.
- Veel exemplaren van één boek aanschaffen, zodat er samen gelezen kan worden.
- Een bibliotheek op school inrichten, bijvoorbeeld in een praktijklokaal van PWOA.
- Samenwerken met de OBA om deze bibliotheek te voorzien van een wisselcollectie (een soort lease-constructie).
- Kasten in de bibliotheek inrichten op thema, bijvoorbeeld aansluitend bij burgerschap.
- Gratis of betaalbare OBA-passen beschikbaar stellen voor studenten en docenten.
- De OBA regelmatig uitnodigen op locatie om een presentatie te geven over het nieuwste boekenaanbod aansluitend bij onze doelgroep.

4. Leesmotivatie centraal

- Werkvormen uitwisselen op het gebied van leesplezier, bijvoorbeeld: studenten zelf boekenposters laten maken.
- Het keuzedeel Specialist leesbevordering promoten onder studenten.
- Schrijvers uitnodigen in de klas.
- Zowel prentenboeken en kinderboeken als young adult en volwassenenliteratuur (laten) lezen, zodat studenten kennismaken met literatuur voor hun doelgroep en de moeilijkheid in boekenkeuze opgebouwd kan worden.
- Studenten zelf boeken laten kiezen, maar eventueel wel binnen een bepaald (thematisch) kader.
- Hebban in de klas inzetten om studenten elkaar uit te laten dagen om meer te lezen en tips uit te wisselen.
- Docenten stimuleren om in hun e-mailhandtekening op te nemen welk boek zij op dit moment lezen (stimuleren projectleider)
- Rondleidingen aanvragen bij de OBA, gericht op eigen keuze voor boeken en boeken kiezen die aansluiten bij de doelgroep (+ stimuleren vakdocenten om studenten vakliteratuur te laten uitzoeken in de OBA).
- Een stimuleringsregeling aanvragen om schrijvers in de klas uit te nodigen en expertise te ontwikkelen in het team als het gaat om leesplezier.
- Een leesconsulent aanstellen die studenten boeken kan aanraden die aansluiten bij hun wensen.

5. Tijd en aandacht voor vrij lezen

- Een leeskwartier instellen bij de lessen Nederlands.
- Voorlezen in de klas, aansluitend bij de interesses van de studenten.
- Elke dag of een aantal keer per week een half uur inroosteren voor vrij lezen onder begeleiding van een docent, bovenop de bestaande lessen. De hele school leest op dat moment: van de conciërge tot de directie.
- Een fijne leesomgeving inrichten voor studenten, zodat zij ook buiten de lessen gemotiveerd worden om een boek te pakken.

6. De docent als leesbevorderaar

- Alle docenten een docentenlidmaatschap van de OBA aanbieden of aan laten schaffen (€ 14 per jaar).
- Het team stimuleren om met leesvaardigheid aan de slag te gaan, met behulp van de taalkaarten.
- Een boekenclub organiseren voor studenten (voorlezen in de kantine Zuid-Oost als inspiratiebron).
- Een boekenclub organiseren voor docenten.
- Scholing aanbieden aan docenten rondom leesbevordering.
- Ruimte bieden aan docenten om zelf ook boeken te lezen (leeshoek voor docenten).
- De docenten Nederlands scholing laten volgen op didactische vaardigheden leesvaardigheid: hoe doe je dit zo effectief en motiverend mogelijk?
- Een lid van de vakgroep Nederlands de master Taalbewust leren aan de Hogeschool Rotterdam laten volgen.

7. Lezen bij alle vakken

- Collega's stimuleren om de taalkaarten te gebruiken ter bevordering van leesvaardigheid.
- Samenwerken met het vak burgerschap om thematisch onderwijs te ontwikkelen, met daarin veel aandacht voor lezen.
- Scholing volgen rondom thematisch onderwijs.
- Lezen meer koppelen aan (creatief) schrijven in de les.
- Docenten Nederlands en beroepsgerichte docenten samen leereenheden laten ontwikkelen, bijvoorbeeld rondom de verteltas of themakist.
- Studenten stage laten lopen bij de VoorleesExpress.

Doorvertaling

Wat nemen jullie mee uit deze presentatie voor jullie zelf?

9 groepen van 5 personen

Schrijf op elk blaadje een idee voor leesbevordering. Geef dit naar rechts door.

De persoon naast je vult het aan met opmerkingen/vragen/toevoegingen/etc.. Geef het weer door.

Doe dit tot iedereen elkaars ideeën heeft aangevuld. Bespreek en deel met elkaar wat toepasbaar is.

**Uitspraak van J.K. Rowling:
If you don't like to read, you haven't found the right book.**

